

## **Beslisnota voor het college van B&W**

### **Onderwerp: Uitkomsten mantelzorgonderzoek en speerpunten 2022/ 2023**

#### **Voorgesteld besluit**

het college van B&W besluit:

1. In te stemmen met de speerpunten 2022/ 2023 om mantelzorgers nu en in de toekomst beter te kunnen ondersteunen.
2. In te stemmen met de informatienota aan de Raad.

#### **Aanleiding**

In de gemeente Wijchen kijken we naar elkaar om. Hulp of zorg geven aan een partner, familielid of een andere dierbare is vaak vanzelfsprekend. Het is voor de meeste mensen ook iets moois: het verrijkt het leven en de relaties met andere mensen. Vaak neemt de intensiteit van de hulp of zorg in de loop van de tijd toe.

De komende jaren zal er vaker een beroep worden gedaan op mantelzorgers. Wie zijn/ haar mantelzorgtaken zo kan inrichten dat het goed bij zijn/ haar eigen leven past, zal langer, beter en gezonder voor de ander kunnen zorgen. Het verder investeren in professionele, goed toegeruste mantelzorgondersteuning is dus belangrijk.

Om beter inzicht te krijgen in de wensen en behoefte van mantelzorgers heeft MantelzorgNL in de gemeente Wijchen in 2021 en 2022 een gedegen onderzoek uitgevoerd. Op basis van het definitieve rapport zijn er 4 speerpunten met acties voor 2022/ 2023 geformuleerd. Er is incidentele financiële dekking om in 2022/ 2023 de acties uit te zetten.

#### **Belang van mantelzorg neemt toe**

Een grote groep mensen wordt steeds ouder (dubbele vergrijzing) en blijft langer thuis wonen. Op dit moment zijn er 5 potentiële mantelzorgers per 75-plusser, in 2040 zijn dit er 3. Daarnaast heeft de formele zorg problemen met de personele bezetting: de formele zorg staat onder druk.

#### **Wmo 2015**

De gemeente heeft vanuit de Wmo 2015 de wettelijke taak om mantelzorgers te waarderen en zo te ondersteunen dat overbelasting voorkomen wordt. We spreken wettelijk gezien van mantelzorger als er minimaal 8 uur per week gedurende drie maanden hulp of zorg wordt gegeven.

#### **Eerdere besluiten**

| <b>Datum</b> | <b>Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)</b> |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|              |                                                                                                      |

**Gewenst resultaat**

Het welbevinden en welzijn van zowel de zorgvrager als de mantelzorger komt meer centraal te staan. Liefdevolle zorg draagt bij aan waardevol langer zelfstandig thuis wonen. Wie als mantelzorger kan zorgen op een manier die goed bij zijn/ haar eigen leven past, zal langer, beter en gezonder voor de ander kunnen zorgen.

**Argumenten****1.1. *Verdere ondersteuning van mantelzorgers sluit aan bij Collegeakkoord 2022-2026 'Samen verschil maken'***

In het College akkoord komt in diverse paragrafen het belang van goed langer zelfstandig wonen terug. Het versterken van de ondersteuning en waardering van mantelzorgers is een actiepoint in het Collegeakkoord.

**1.2. *Het onderzoek is gedegen uitgevoerd en de aanbevelingen hebben draagvlak***

Een extern bureau (MantelzorgNL) heeft het onderzoek uitgevoerd. MantelzorgNL is toonaangevend in Nederland en is dé branchevereniging voor mantelzorgers in Nederland.

MantelzorgNL heeft de wensen en behoeften van mantelzorgers via diverse methoden (digitale kwantitatieve enquête, focusgroepen) in kaart gebracht. Belangrijke sleutelfiguren zijn individueel geïnterviewd. De uitkomsten en aanbevelingen van het onderzoek zijn tijdens een interactieve werksessie besproken met interne collega's, sleutelfiguren (zoals de Wmo- raad) en aanbieders. De belangrijkste uitkomsten van de enquêtes, focusgroepen, interviews en de werksessie zijn vervolgens verwerkt in het definitieve rapport met aanbevelingen.

**1.3. *Voorkomen is beter dan genezen***

In de gemeente Wijchen wonen ongeveer 12.000 mantelzorgers. Ongeveer 9% van de mantelzorgers (ongeveer 1.100 Wijchenaren) zijn zwaar overbelast of lopen dit risico. Wanneer de mantelzorger overbelast is kan een schrijnende situatie ontstaan. De mantelzorger voelt zich eenzaam, krijgt een depressie of een burn-out. Ook hebben de mantelzorgtaken een negatief effect op prestaties op school of op het werk. Tot slot neemt de kans op mishandeling van de zorgvrager toe.

**1.4. *Speerpunten 2022/ 2023: Vinden, Versterken, Verbinden en Verlichten.***

De belangrijkste aanbevelingen in het onderzoek zijn vertaald naar onderstaande speerpunten voor 2022/2023. In de bijlage vindt u de bijbehorende acties.

**Vinden: investeer in het 'vinden' van mantelzorgers**

Om mantelzorgers écht te kunnen ondersteunen is het van belang dat mantelzorgers zich herkennen in de term mantelzorger. Hierdoor kunnen mantelzorgers eerder ondersteuning vinden. Ook professionals herkennen mantelzorgers niet altijd. Hoe bereik je mantelzorgers, met verschillende achtergronden, in Wijchen?

**Versterken: versterk de positie van mantelzorgers**

Een sterke positie van mantelzorgers in beleid en samenwerking maakt dat mantelzorgers erkend worden en er een betere toegang is naar ondersteuning. Gemeente en samenwerkingspartners delen de wens om mantelzorgers (preventief) te ondersteunen om overbelasting voorkomen.

**Verbinden: intensiever samenwerken is een voorwaarde voor het goed kunnen vinden en versterken van mantelzorgers.**

Er is behoefte aan meer onderlinge samenwerking tussen professionals om elkaars kennis beter te benutten. Deze samenwerking wordt verder versterkt door een gezamenlijke werkwijze en het bevorderen van deskundigheid. Binnen de gemeente wordt meer verbinding gezocht tussen de beleidsterreinen welzijn/zorg, onderwijs, participatie, wonen en openbare ruimte.

**Verlichten: informeer mantelzorgers over het ondersteuningsaanbod. Zorg voor een goed ondersteuningsaanbod. Versterk de draaglast en draagkracht van mantelzorgers.**

De groep mantelzorgers en hun situatie is divers. De weg vinden naar het juiste loket om passende ondersteuning te krijgen, is soms ingewikkeld en soms bureaucratisch. Mantelzorgers in de gemeente Wijchen die ondersteuning krijgen zijn hierover over het algemeen tevreden, maar wensen wel meer ondersteuning. Er blijkt behoefte aan vormen van respijt, praktische ondersteuning en informatie.

**Tegenargumenten en risico's**

*1. Wellicht aanzuigende werking Mantelzorgwaardering*

Als er voldaan wordt aan de criteria, kan een zorgvrager één keer per jaar de Mantelzorgwaardering van € 150,- aanvragen. De zorgvrager kan zelf bepalen hoe hij/ zij de Mantelzorger wil bedanken voor zijn/ haar inzet.

Het aantal aanvragen voor de jaarlijkse Mantelzorgwaardering is al aantal jaren vrij stabiel. Elk jaar vragen ongeveer 600 zorgvragers de Mantelzorgwaardering aan. Meer aandacht voor de positie van mantelzorgers kan er toe leiden dat er meer aanvragen worden ingediend waardoor het budget voor Mantelzorgwaardering niet meer toereikend is.

*2. Verdere samenwerking nodig voor een mantelzorgvriendelijk Wijchen*

Gezien de vele uitdagingen op het gebied van mantelzorg, is de komende jaren lokaal een intensieve samenwerking noodzakelijk. Samen met de aan te stellen Mantelzorgmakelaar en Welzijnsorganisatie MeerVoormekaar gaan we onderzoeken hoe we dit het beste kunnen organiseren.

Ook regionaal liggen er vele kansen voor een intensievere samenwerking op dit vlak.

**Financiële gevolgen**

Voor genoemde speerpunten en actiepunten is in 2022 reeds incidenteel € 80.000 beschikbaar. Dit bedrag is opgebouwd uit:

- € 30.000: via een amendement (nummer 4, programmabegroting Wijchen 2022, zaaknummer 2166407) door de raad beschikbaar gesteld om in 2022 concrete invulling te geven aan eventuele aanbevelingen;
- € 50.000: Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft de gemeente Wijchen geselecteerd als pilotgemeente om de toegang tot lokale regelingen voor mantelzorgers makkelijker te maken.

De concrete acties (en dus ook de kosten) gaan grotendeels in 2023 plaatsvinden. Omdat het incidenteel budget betreft, dient het uiteindelijk restantbudget van 2022 te worden overgeheveld naar 2023. Dit zal onderbouwd worden voorgelegd aan de Raad, als onderdeel van de reguliere budgetoverhevelingen 2022. Voorliggend besluit heeft dan ook geen begrotingswijziging tot gevolg.

De pilots (o.a. Mantelzorgmakelaar) worden geëvalueerd. Bij positieve ervaringen komt er een Plan van aanpak voor de komende jaren met een structureel bestedingsplan. Dit zal aangekondigd worden in de Perspectiefnota 2023 en aangeboden worden in de Begroting 2024.

NB. Het financieel effect van de bij tegenargumenten genoemde eventuele aanzuigende werking op het aantal aanvragen voor de jaarlijkse mantelzorgwaardering zullen we monitoren. Eventuele bijstellingen van het budget lopen via de reguliere P&C- cyclus.

**Communicatie**

- Via een persbericht en het document 'Onze beloften aan mantelzorgers' (zie bijlage) koppelen we op de Dag van de Mantelzorg (10 november) via de gemeentelijke/ lokale media de resultaten terug aan de mantelzorgers.
- Op de Dag van de Mantelzorg organiseert MeerVoormekaar diverse activiteiten. MeerVoormekaar zal de resultaten van het onderzoek terugkoppelen aan de mensen die naar de activiteiten komen.
- De Wmo- raad is door middel van een presentatie diverse keren geïnformeerd over het onderzoek, de resultaten van dit onderzoek en de speerpunten 2022/ 2023. Twee leden van de Wmo- raad zijn voor het onderzoek geïnterviewd als sleutelfiguur door MantelzorgNL. De Wmo- raad was aanwezig bij de interactieve werksessie met interne collega's, sleutelfiguren en aanbieders.
- De aanbieders en sleutelfiguren die meegewerkt hebben aan het onderzoek ontvangen het definitieve rapport en de speerpunten voor 2022/ 2023.

**Inwonersparticipatie**

Zie Communicatie

**Uitvoering of Vervolgstappen**

Zie bijlage: Speerpunten en acties 2022/ 2023

**Geheimhouding:**

Niet van toepassing. (Alinea hieronder kan verwijderd worden.)

**Bijlagen:**

- Bijlage 1. Informatienota aan de raad.
- Bijlage 2. Adviesrapport 'Mantelzorg in Wijchen'.
- Bijlage 3. Speerpunten en acties 2022/ 2023
- Bijlage 4. Factsheet mantelzorg in Wijchen.
- Bijlage 5. Onze beloften aan mantelzorgers.